

KONCEPTUALIZACE TERORISMU

Lucie Konečná

BSSn4451 Konceptualizace konfliktu a terorismu

7/11/2023

TERORISMUS VYMEZENÍ

- Neexistence konzistentní teorie terorismu.
- Široké využití - akademické, právní, úřední, obecné, atd.
- Terorismus - šíření strachu, klíčové je násilí.
- Peter Waldmann - teroristický kalkul (násilný akt, emocionální reakce, vzbuzují určité reakce).
- <https://www.youtube.com/watch?v=vhKmRtBfxjo>

TERORISMUS VYMEZENÍ

Table 1. Frequencies of definitional elements in 109 definitions of terrorism

	Element	Frequency %
1	Violence, force	83.5
2	Political	65
3	Fear, terror emphasised	51
4	Threat	47
5	(Psychological) effects and (anticipated) reactions	41.5
6	Victim - target differentiation	37.5
7	Purposive, planned, systematic, organised action	32
8	Method of combat, strategy, tactic	30.5
9	Extraneormality, in breach of accepted rules, without humanitarian constraints	30
10	Coercion, extortion, induction of compliance	28
11	Publicity aspect	21.5
12	Arbitrariness; impersonal, random character; indiscrimination	21
13	Civilians, noncombatants, neutrals, outsiders as victims	17.5
14	Intimidation	17
15	Innocence of victims emphasised	15.5
16	Group, movement, organisation as perpetrator	14
17	Symbolic aspect, demonstration to others	13.5
18	Incalculability, unpredictability, unexpectedness of occurrence of violence	9
19	Clandestine, covert nature	9
20	Repetitiveness; serial or campaign character of violence	7
21	Criminal	6
22	Demands made on third parties	4

TERORISMUS DEFINICE

● „*Terorismus je použití agresivního a excesivního násilí (anebo hrozba použitím takového násilí), které je naplánováno s dominantním účelem vyslat vážné zastrašující poselství zřetelně většímu počtu lidí (cílovému publiku) než pouze těm, kteří jsou primárními násilnými akty nebo hrozbami bezprostředně poškozeni.*“

● OSN nemá jednotnou definici, The Comprehensive Convention on International Terrorism (CCIT).

● EU – Rámcové rozhodnutí o boji proti terorismu 2002.

Definice: Závažné trestné činy proti osobám a majetku, které vzhledem ke své povaze nebo kontextu mohou vážně poškodit zemi nebo mezinárodní organizaci pokud jsou spáchány s cílem vážně zastrašit obyvatelstvo; nepřiměřeně přesvědčit vládu či mezinárodní organizaci, aby provedla nebo se zdržela provedení nějaké aktivity; nebo se pokouší vážně destabilizovat a zničit základní politické, ústavní, ekonomické a sociální struktury státu či mezinárodní organizace.

● Strategie EU pro boj proti terorismu 2005

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST%2014469%202005%20REV%204/CS/pdf>

SEZNAM TERORISTICKÝCH ORGANIZACÍ

- https://www.un.org/securitycouncil/sanctions/1267/aq_sanctions_list/summaries
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2022:025:TOC>

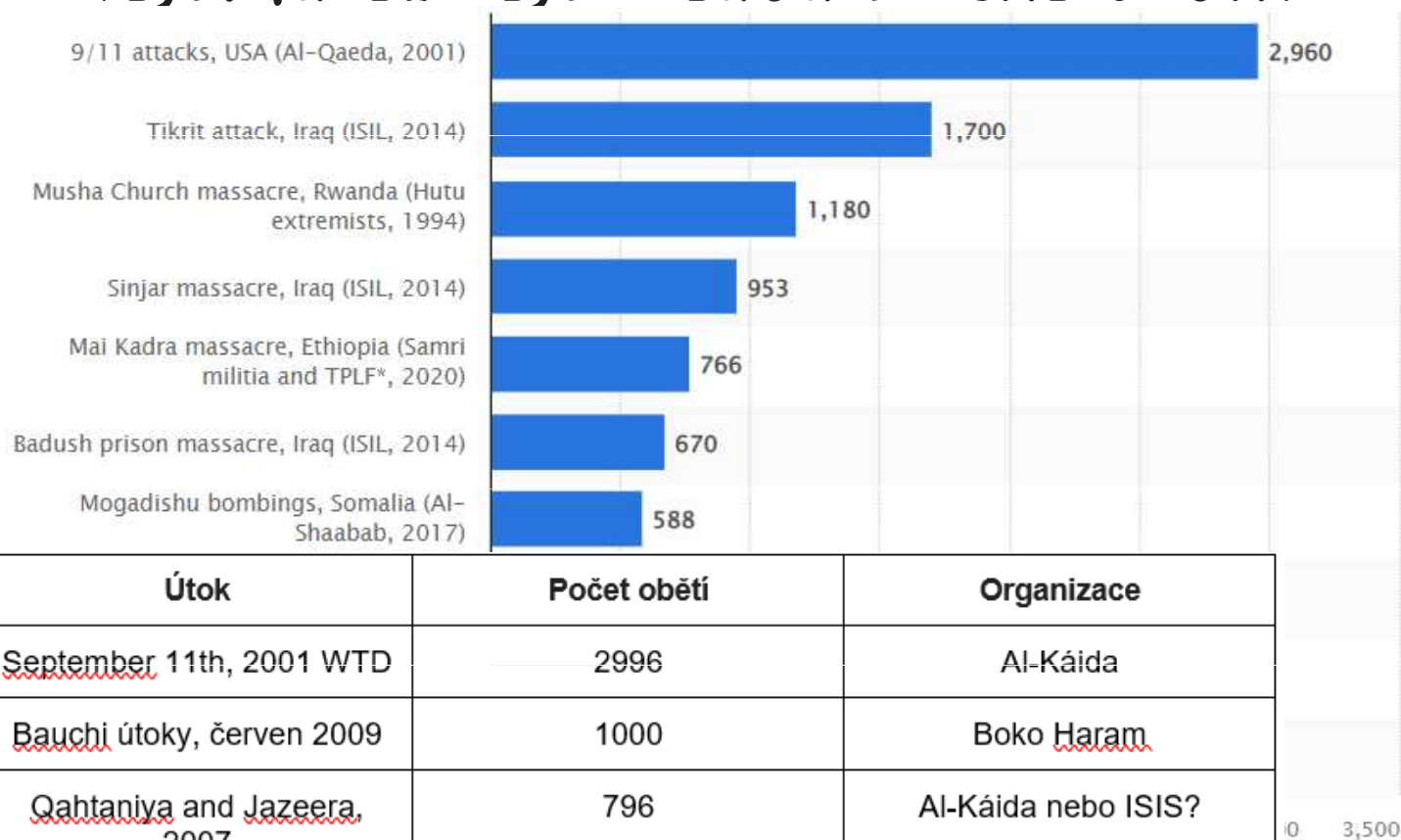
Who Recognizes Hamas As A Terrorist Organization

TERORISMUS – STRUČNÁ HISTORIE

- Davida C. Rapoport – Čtyři vlny terorismu (Anarchistická, Antikoloniální, Levicová a Náboženská).
- Parker a Sitter (2016) – čtyři prolínající se cíle.
- Historické kořeny v antickém Římě.
- Zrod moderního terorismu v carském Rusku (Karl Pacner) a VFR.

NEJSMRTELNĚJŠÍ TERORISTICKÉ ÚTOKY

Útok	Počet obětí	Organizace
<u>September 11th, 2001 WTD</u>	2996	Al-Káida
<u>Bauchí útoky, červen 2009</u>	1000	Boko Haram
<u>Qahtaniya and Jazeera, 2007</u>	796	Al-Káida nebo ISIS?
Mogadišo 2017	587	Aš-Šabáb

ZÁKLADNÍ TYPOLOGIE A DĚLENÍ

- Podle Schmida (2020):

There are many types of terrorism, the most prominent ones being:

- single-issue terrorism;
- lone wolf/actor terrorism
- vigilante terrorism;
- separatist (ethno-nationalist) terrorism;
- left-wing terrorism;
- right-wing terrorism;
- religious terrorism;
- cyber-terrorism;
- chemical, Biological, Radiological and Nuclear (CBRN) terrorism;
- state (or regime) terrorism.²¹

ZÁKLADNÍ TYPOLOGIE A DĚLENÍ

- Dělení podle Mareše (2005).
- Dělení podle rozsahu aktivit, podle charakteru aktéra, podle teritoria, počtu aktérů aj.
- Rozdělení podle Martina (2017) - nový terorismus, státní terorismus, disidentský terorismus, náboženský terorismus, mezinárodní terorismus, ideologický terorismus, kriminální disidentský terorismus, genderově selektivní terorismus.

STARÝ VS. NOVÝ TERORISMUS

- Tabuška Strasner a Hirschmann.
- Podle Crenshaw (2012) tři rozhodující faktory - cíle, metody a organizace.

	Tradiční terorismus	Nový terorismus
Organizace	určitelná	Méně dobře určitelná
Forma organizace	Zpravidla hierarchická	Spíše lineární
Operační kvalita	Středně profesionalizovaná	Plně profesionalizovaná
Síla skupiny a rekruční potenciál mezi stoupenci	Malá až středně velká rekruční okruh silně omezený	Individuum nebo malá skupina, vysoký rekru. potenciál prostřednictvím internacionalizace
Operační území	Regionálně nebo národně omezené	Operace na mezinárodní úrovni
Operační cíle	Předvídatelné a identifikovatelné	Sotva předvídatelné a identifikovatelné
Oběti a jejich počet	Vybrané, malé počty	Připravenost k vysokému počtu obětí i mezi nezúčastněnými
Kvantitativní rozměr hrozby	Omezený ve vztahu ke konsekvencím a efektu	Vzrůstající ve vztahu ke konsekvencím a efektu
Motivace k intelektuálnímu veřejnému přihlášení	Vysoká (písemná poselství)	Ubývající, nízká
Spojení s organizovanou kriminalitou	Relativně malé	Intenzivní spojení s organizovanou kriminalitou, s migračními společenstvy a s legálními oblastmi obchodu
Možnosti financování	Malé finanční možnosti, financování výhradně vydíráním a únosy, nebo „revoluční daní“ (ETA)	Lepší finanční možnosti díky celosvětovému transferu kapitálu a legálním obchodním aktivitám.

POSTUPY PROTI TERORISMU (COUNTERTERRORISM)

- Univerzální, selektivní a indikovaná prevence.
- Prevence podle Schmida (2020): Upstream, midstream a downstream prevence (primární, sekundární a terciální).
- Postupy proti terorismu – diskurzivní/diplomatický, zpravodajský/monitorovací, policejní, justičně-legislativní, vojenský a záchranářský.

Figure 2. Terrorist Attacks Prevented in 13 Western Countries, 2012-2019 (n= 91)

By the Intelligence/Security Services:	43%
By the Police:	28%
By the Public	18%
By Public/Private Institutions:	11%

PŘÍČINY, PODMÍNKY A DŮSLEDKY TERORISMU

- Motivace - racionální, psychologická a kulturní.
- Úrovně - mikroúroveň (individuální), meziúroveň (skupinová) a makroúroveň (společenská).
- Motivace pěšáků vs. motivace vůdců.
- Taktika subverzivního vs. represivního terorismu (sabotáže, braní rukojmích, únosy a atentáty vs. mučení, věznění, politické vraždy, nucené práce aj.).
- Podmínky pro existenci skupiny, fáze vývoje a ukončení činnosti.

MOTIVACE PĚŠÁKŮ VS. MOTIVACE VŮDCŮ

Pěšáci	Vůdci
Snáze rekrutovatelní	Obtížněji rekrutovatelní
Motivace nejčastěji agresí a frustrací	Motivace mocí
Silné náboženské nebo ideologické přesvědčení	Více praktická orientace
Někdy recidivisté a kriminálníci	Lépe vzdělaní a socializovaní
Větší izolovanost od rodiny a společnosti	Větší spojení s rodinou a společností
Touha být známý (notorieta)	Notorieta není tak silná
Hlavní publikum – vlastní lidé	Hlavní publikum – celý svět
Mučednické přání	Bez mučednického přání
Krátká teroristická kariéra (zajetí nebo úmrtí)	Opak

NEJČASTĚJŠÍ PROFIL TERORISTY (MAREŠ A JANÍČEK)

- Nejčastější profil, avšak není obecně aplikovatelný:
 - Mladší třiceti let
 - Aktivně zaměřený
 - Má vysokoškolské vzdělání
 - Příslušník bohaté nebo střední třídy
 - Často vyškolený v oboru medicíny, práva, inženýrství nebo učitelské profese
 - V podstatě samotář
 - Věří ve vlastní morální nadřazenost a z pozice svého vědomí má pravdu
 - Věří, že násilí je morálně ospravedlnitelné v zájmu věci
 - Netečný k utrpení bezprostředních obětí
 - Vyhledává publicitu, chce aby jej oběti respektovaly
 - Akceptování často vyhledává u kolegů

TERORISMUS V ČR

- Strategie České republiky pro boj proti terorismu od roku 2013

„Hrozba terorismu jako metody násilného prosazování politických cílů či jiných cílů (např. náboženských, ekonomických, kriminálních...) je trvale vysoká.

Charakteristickým rysem je existence nadnárodních sítí volně propojených skupin, které i bez jednotného velení sdílejí ideologii, cíle a plány k jejich naplnění, finanční zdroje a informace. Jsou schopny přímo ohrozit lidské životy a zdraví, ale také kritickou infrastrukturu.“

TERORISMUS V ČR

- §311 Teroristický útok a §312 Teror trestního zákona (zákona č. 40/2009 Sb.).

„Kdo v úmyslu poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost České republiky, narušit nebo zničit základní politickou, hospodářskou nebo sociální strukturu České republiky nebo mezinárodní organizace, závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo jiný orgán veřejné moci nebo mezinárodní organizaci, aby něco konala, opominula nebo trpěla...“

- *Bude potrestán odnětím svobody na pět až patnáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku.*

TERORISMUS V ČR

- Výčet činů podle §311:

- Provede útok ohrožující život nebo zdraví člověka s cílem způsobit smrt nebo těžkou újmu na zdraví;
- Zmocní se rukojmí nebo provede únos;
- Zničí nebo poškodí ve větší míře veřejné zařízení (dopravní a telekomunikační zařízení, energetické zařízení aj.);
- Naruší nebo přeruší dodávku vody, el. energie aj.;
- Zmocní se lodi, letadla či jiného prostředku osobní a nákladní dopravy;
- Nedovoleně vyrábí, získá, přechovává, dováží, přepravuje a vyváží výbušninu, jadernou, biologickou, chemickou nebo jinou zbraň aj.;
- Vydá lidi v obecné nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že způsobí požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny aj.;

TERORISMUS V ČR

- 1957 útok Československé rozvědky ve Francii.
- Fakulta Státní bezpečnosti v Zastávce u Brna.
- Bombové útoky na Staroměstském náměstí 1990.
- Hrozba bioterorismem 2000 a 2001.
- Teroristický útok na Mladoboleslavsku 2017.
- Samer Shehadeh.

DĚKUJI ZA POZORNOST